

Maanpuolustuskorkeakoulu

Nato ja Euroopan turvallisuuden tulevaisuus

Sotatieteiden päivät 28.9.2022
Professori Tommi Koivula
Maanpuolustuskorkeakoulu

Puolustusvoimat

Försvarsmakten • The Finnish Defence Forces

Alustuksen pääteemat

- Pääpiirteitä Naton historiasta ja sisäisestä dynamiikasta
- Kiristyneiden Venäjä-suhteiden vaikutus Naton viimeaikaiseen kehitykseen
- Suomen asemoituminen
- Pohdintaa Naton tulevasta asemasta Euroopassa

Naton historiallisia käännekohtia ja suurempi kehityskaari

1949
Washingtonin
sopimus

Kollektiivinen
puolustus

1991
Kylmän sodan
päättös
"Naton
eksistentiaalinen
kriisi"

2001
9/11 terrori-iskut:
Kriisinhallinta

2014
ISAF –operaation
päättös, Krimin
miehitys
Kollektiivinen
puolustus Plus

Piirteitä Naton sisäisestä dynamiikasta

Sisäisiä jännitystekijöitä

- USA:n ja muiden jäsenvaltioiden välinen suhde: Missä määrin USA pyörittää Natoa? Missä määrin Eurooppa ”vapaaratsastaa” USA:n tuottamalla turvallisuudella? Miten liittokunnan sisäinen taakanjako pitäisi järjestää?
- Naton laajentuminen: miten yhteensovittaa jäsenmaiden erilaisia uhkakäsityksiä ja Nato-agendoja (esim. USA:n taipumus muodostaa halukkaiden koalitioita ympärilleen maailman eri näyttämöille, ”artikla V-maat”, ”Välimerellinen Nato”, EU:n roolia korostavat jäsenvaltiot, sooloileva Turkki...)
- Jäsenmaiden sisäpolitiikan jännitteiden leviäminen turvallisuuspolitiikan puolelle 2010-luvulta alkaen.

Sisäisiä jatkuvuustekijöitä

- USA käyttänyt valtaansa liittokunnassa maltillisesti läpi sen historian.
- Naton kyky sietää (vuosikymmentenkin mittaisia) ristiriitoja jäsenmaiden välillä ja lieventää niiden välisiä jännitteitä.
- Kyky mukautua muuttuviin olosuhteisiin.
- Yhteinen harjoittelu, komentorakenteet, standardit yhdenmukaistavat jäsenmaiden asevoimia
- Kyky työntää ristiriidat taka-alalle riittävän ulkoisen uhan ilmaantuessa.

Venäjän ja lännen syvenevä intressiristiriita n. 2007-

- Venäjä irtautunut monenkeskisestä turvallisuusjärjestelmästä viimeistään v. 2007. Vaatinut Eurooppaan ”uutta turvallisuusarkkitehtuuria”.
- Näyttää näkevän Naton USA:n vallan instrumenttina.
- Krimin miehitys Naton vedenjakana kriisinhallintaorganisaatiosta kollektiiviseen puolustukseen.
- Ukrainan sodan monikerroksisuus. Kyseessä:
  - a) Eurooppalaista turvallisuusjärjestelmää koskeva poliittis-sotilaallinen valtataistelu,
  - b) Kamppailu Venäjän suurvalta-asemasta,
  - c) Kamppailu Ukrainan poliittisesta järjestelmästä
  - d) Kamppailu Ukrainan luonnonvaroista,
  - e) Yhä enemmän kamppailu Putinin regiimin eloonjäämisestä

Miten Nato vahvistanut kollektiivista puolustustaan Venäjän toiminnan seurauksena

NATO's Eastern Flank: STRONGER DEFENCE AND DETERRENCE

40,000 TROOPS UNDER DIRECT NATO COMMAND
130 ALLIED AIRCRAFT AT HIGH ALERT
100,000 US TROOPS DEPLOYED TO EUROPE
140 ALLIED SHIPS AT SEA

CARRIER STRIKE GROUP

NORWAY

EXERCISE COLD RESPONSE
OVER 30,000 TROOPS FROM 27 COUNTRIES

AIR POWER
ALLIED TROOPS 4,000
HOST NATION 16,800

AIR POWER
ALLIED TROOPS 2,000
HOST NATION 7,000

AIR POWER
ALLIED TROOPS 1,700
HOST NATION 7,400

24/7 AIR PATROL & SURVEILLANCE

AIR DEFENCE
ALLIED TROOPS 10,500
HOST NATION 120,000

AIR DEFENCE
ALLIED TROOPS 2,100
HOST NATION 13,000

**ALLIED TROOPS 800
HOST NATION 24,000**

**ALLIED TROOPS 3,300
HOST NATION 76,000**

**ALLIED TROOPS 900
HOST NATION 26,000**

21 MARCH 2022 All numbers indicative

CARRIER STRIKE GROUP

Ukrainan sota Naton kannalta

Pakkotilanne:

- Tarve vastata itäisten jäsenmaiden tukipyyntöihin ja vahvistaa sotilaallista läsnäoloa niissä.
- Keskinäisriippuvuudesta ja rauhanosingosta luopuminen kivuliasta monille eurooppalaisille jäsenmaille (esim. puolustusmenojen kääntäminen kasvuun).
- Eskalaatiopelko, haluttomuus olla avoimesti sodan osapuoli.
- Epävarmuuksia USA:n sitoutumisen lujudesta Eurooppaan, omien rivien kestävyydestä ja lännen sitoutumisesta Ukraina.

Mahdollisuus:

- Eurooppalaisille jäsenmaille kriisi keino sitoa USA Eurooppaan.
- USA:lle suurstrateginen mahdollisuus vahvistaa alueellista ja globaalia johtajuuttaan ja edesauttaa eurooppalaisen asevoiman ”ryhtiliikettä”.

Puolensa valinnut Suomi

- Suomen historiallinen asema siltana vs. rajamaana/reunavaltiona.
- 2021-2022: Venäjä-riski toteutunut taloudessa ja politiikassa. Viimeaikainen kehityskulku meille monella tapaa epäedullinen ja turvattomuutta lisäävä (diplomatian, regiimien, asevalvonnan romahdus, kaupan ja matkailun romahdus, pakotteet ja vastapakotteet...). Menetetty paljon turvallisuuden pehmeitä rakenteita. Tilalle kova itäraja ja rautaesirippu?
- Pitkällä tähtäimellä Nato -jäsenyys vakauttaa Suomen kansainvälistä asemaa. Samalla Naton sisäisen tasapainon liikahtaminen ”pohjoismais-balttilaiseen” suuntaan.
- Suomalainen turvallisuuspoliittinen debatti toistaiseksi ratkennut. Olemme Nato-jäsenhakemuksen myötä varauksetta osa lännen yhteisöä. Ajatus konfliktin ulkopuolella pysymisestä kriisissä jäänyt tappiolle.

Naton tuleva asema Euroopassa – tutkijaa askarruttavia asioita

- Kesäkuu 2022: strategisen konseptin uudistaminen: nyt painopiste kollektiivisessa puolustuksessa
- Mikä on kriisinhallinnan rooli jatkossa? Entä kumppanuuksien tuleva merkitys?
- EU-Nato yhteistyön tiivistäminen
- USA balansointi Euroopan ja Tyynenmeren välillä – Kiinan tuleva rooli Naton asialistalla – Euroopan turvallisuustilanne osana globaalia suurvaltakilpailua?

Kiitoksia mielenkiinnosta!
tommi.koivula@mil.fi

